

Narkootikumidega seotud kuritegevus ja konfiskeerimised

Kõige populaarsem narkootikum Eestis on endiselt kanep. Tabelist 1 võib näha, et perioodil 2013–2015 suurenes hüppeliselt kanepiproduktide konfiskeerimine. 2016. aastal oli kanepiproduktide konfiskeeritud kogus kokku 672,5 kg. Suurenenud kogused on osaliselt seotud narkotransiidi eripära muutustega, kus varasemate 5 kg saadetiste asemel oli tegemist 10- ja enama kilogrammist saadetistega ning alati ei nähta aine peitmisega enam nii palju vaeva kui aastaid tagasi. Autotranspordi puhul on narkotransiidis oluline kiire aine kättesaadavus ja üleandmine. Lisaks suurenenud autotransiidile on viimastel aastatel enam kätte saadud ka nii 1–20 taimega narkoistandusi kui ka hulgiistandusi.

Fentanüüli konfiskeerimine on olnud aastaid politsei prioriteediks. Fentanüüli on Eestis konfiskeeritud viimastel aastatel 1 kg raames ning arvestades aine kangust, on tegu märkimisväärselt suure kogusega. Fentanüüli toimetatakse Eestisse nii tahkel kui ka vedelal kujul, nii diilerite kaudu kui ka narkomaanide enda poolt väikestest kogustest. 2016. aastal fentanüüli konfiskeeritud kogus küll langes, kuid lisaks regulaarselt Eesti tänavatel kättesaadavale fentanüülile ilmusid jubauued veel tugevama toimega fentanüülid (furanüülfentanüül, akrüülfentanüül ja karfentanüül), mis asendavad jõudsalt juba turul olemasolevaid fentanüüle. Endiselt ei liigu Eesti narkoturul heroini, ainel puudub ka tarvitajaskond.

Viimastel aastatel on kasvanud ka GHB/GBL konfiskeeritud kogused. Alates 2013. aastast on GBL lisatud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja V ja selle käitlemine on keelatud üksnes siis, kui selle eesmärk on isikule narkojoobe tekitamine (RT I, 05.03.2013, 1). Vaatamata seaduse muudatusele, on GBL sissevedu Eestisse jätkuvalt probleemiks.

Narkootikumide hinnad on viimaste aastate vältel olnud nii Eesti kui ka maailma narkoturul stabiilsed ja on jäänud 2013/2014 aasta tasemele. Enamuses tehinguid jäävad 1–10 kasutajadoosi vahele. Marihuaana hind on keskmiselt 20 EUR ja hašiši oma 15 EUR gramm. Oluline on aga märkida, et kanepi protsentuaalne THC sisaldus on tõusnud ehk aine on oluliselt kangem kui varem. Amfetamiini ja metamfetamiini grammi hind on 15–20 EUR. Ecstasy tableti saab tänaval kätte 6 euroga. GHB/GBL doos (5 ml) maksab keskmiselt 5 EUR. Kokaiini hind on 80–150 EUR

gramm sõltuvalt aine puhtusest ja viimastel aastatel on aine puhtus võrreldes eelnevate aastatega tõusnud. Fentanüüli üks doos tarvitajale (0,015–0,030 g) maksab 10–15 EUR. Kauaaegne sõltlane vajab koguseliselt tavaliselt rohkem kui kaks fentanüüli doosi päevas.

Narkootikumidega seotud süüteod on perioodil 2014–2016 järsult tõusnud (NPALS § 151), mis on selgitatav politsei suurenenud tähelepanuga tarvitajate suhtes ja teadlikkuse kasvuga tarvitajate äratundmisel. Kuritegudest on läbi aastate olnud suurem osa kuritegudest seotud just suure koguse narkootilise aine ebaseadusliku käitlemisega (§ 184). 2016. aastal oli narkootikumidega seotud kuritegude arv natukene väiksem kui 2015. aastal.

Tabel 2. Narkootikumidega seotud väärted ja kuriteod 2014–2016

	2014	2015	2016	
<i>Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seadus (NPALS)</i>				
§ 151	Narkootilise või psühhotroopse aine ebaseaduslik käitlemine väikeses koguses	2862	3633	4372
Karistusseadustik				
§ 183	Narkootilise ja psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseaduslik käitlemine	134	117	97
§ 184	Narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslik käitlemine	852	1042	1023
§ 185	Narkootilise ja psühhotroopse aine edasiandmine nooremale kui kaheksateistaastasele isikule	121	72	101
§ 186	Narkootilise ja psühhotroopse aine ebaseaduslikule tarvitamisele kallutamise	3	1	1
§ 187	Alaealise kallutamine narkootilise ja psühhotroopse aine ja muu uimastava toimega aine ebaseaduslikule tarvitamisele	19	8	6
§ 188	Unimaguna, kanepi ja kokapõõsa ebaseaduslik kasvatamine	54	70	55
§ 189	Narkootilise ja psühhotroopse aine levitamise ettevalmistamine	6	39	18
§ 190	Narkootilise ja psühhotroopse aine ning nende lähteaine käitlemise, arvestuse ja aruandluse nõuete rikkumine	1	0	0
Kokku	§ 183–§ 190	1190	1349	1301

Allikas: Justiitsministeerium 2017

Tabel 1. Konfiskeeritud narkootiliste ainete kogused 2010–2016 (kg).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kanepi vaik (hašiš)	14,6	45,6	4,7	109,2	273,1	811,9	548,2
Kanepi leht (marihuaana)	14,8	53,5	25,1	51,2	351,5	59,6	45,8
Kanepi taim	10,8	29,3	6,6	16,21	13,2	11,8	78,5
Heroiin	0,004	0,1	0,0004	0,0007	0,0032	0,00086	0,00031
Kokaiin	217,7	0,8	3,4	1,79	2,78	3,51	3,42
Amfetamiin	47,7	41,6	14,2	25,44	31,07	117,1	26,7
Metamfetamiin	0,5	1,5	27,1	2,44	35,51	1,9	6,49
GHB/GBL	16,1	13,5	28,9	23,2	172,4	59,8	282,5
Fentanüül/3-metüülfentanüül	0,5	0,9	1,7	1,07	0,74	0,99	0,479

Allikas: Eesti Kohtuekspertiisi Instituut, 2017